

Interview met Fernando Aramburu

Empathie is een rol van literatuur

Wereldwijd was *Vaderland (Patria)* van Fernando Aramburu een gigantisch succes. In deze roman liet de Spaanse schrijver zien wat terrorisme in twee families in Baskenland kan aanrichten. Nu is Fernando Aramburu terug met zijn nieuwste roman *Het tellen van de dagen*. Aafke Jochems sprak hem over zijn werk en zijn leven.

TEKST: AAFKE JOCHEMS FOTO: IVÁN GIMÉNEZ

Veel schrijvers voelen druk of hebben zelfs een writer's block nadat ze een internationale bestseller hebben geschreven. Want hoe gaan ze dit succes overtreffen? Maar Fernando Aramburu voelde geen enkele druk. Ondanks de 1,5 miljoen verkochte exemplaren in Spanje, de vertalingen naar meer dan 30 talen (al de 22^e druk in Nederland) en de serie *Patria* op streamingdienst HBO. Ook de lofuitingen over *Vaderland* waren niet van de lucht. Weergaloos, schreef NRC. Hartverscheurend boek, deed bijna pijn om het te lezen, schreef een lezer.

Verander je je leven?

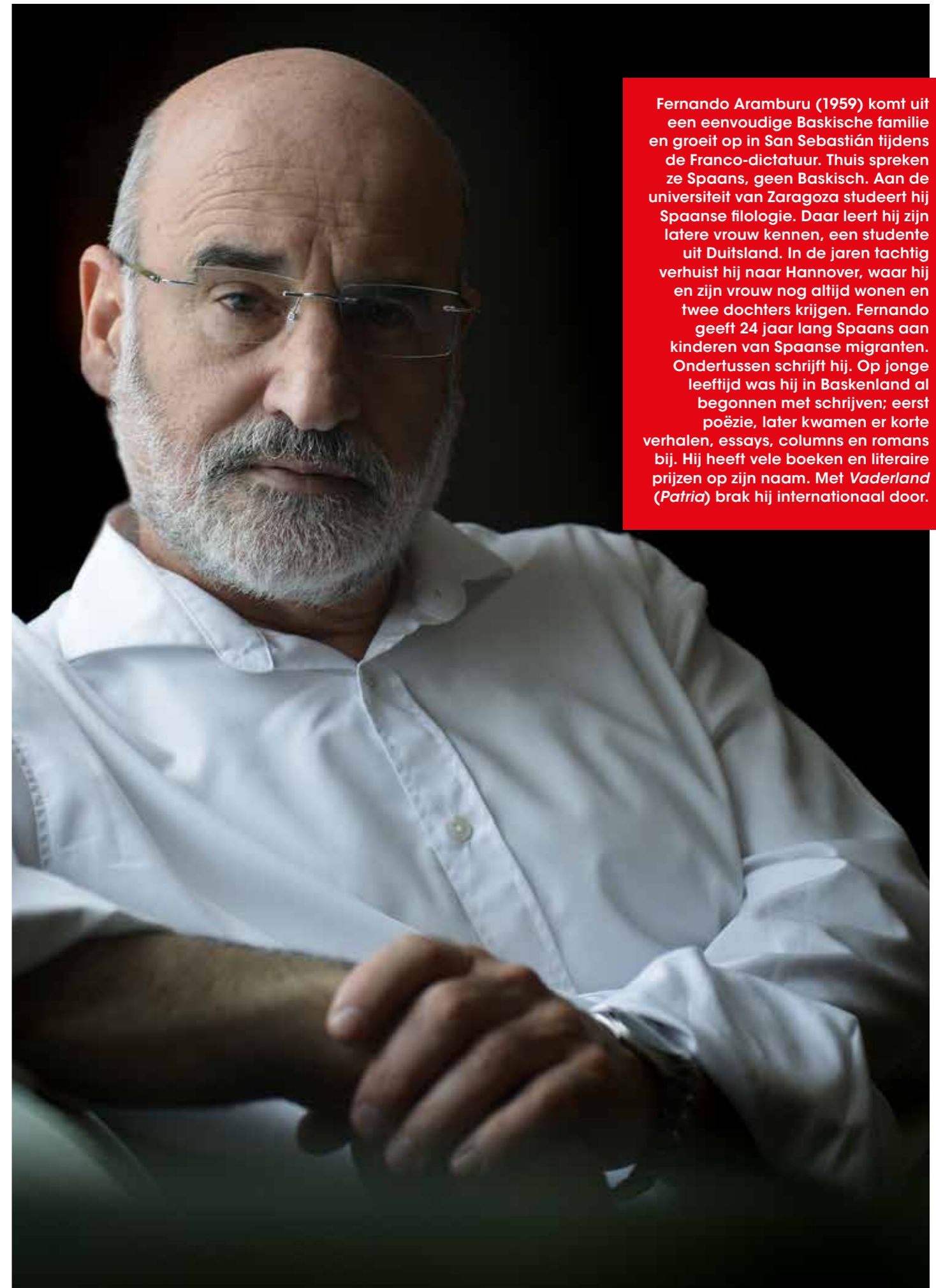
Maar met *Het tellen van de dagen* gooit hij het over een compleet andere boeg. Deze roman speelt zich af in Madrid. De ik-persoon is de gedesilluseerde Toni, een 54-jarige man die besloten heeft om over precies een jaar een einde aan zijn leven te maken. Tot die tijd schrijft hij

dagelijks over zijn besluit en reflecteert hij op zijn leven. Depressief is Toni niet, maar hij houdt niet van het leven. 'Ik was gefascineerd door de vraag hoe ons leven is als we de exacte datum weten waarop we sterven,' vertelt Aramburu. 'Hoe verandert dat ons leven? Dit stond aan de basis van het boek.' Aramburu koos voor het vertellen in de ik-persoon, omdat hij zo kon weergeven wat Toni echt denkt en voelt. Toni gaat ervan uit dat niemand zijn dagelijkse aantekeningen ooit zal lezen, waardoor hij openhartig is. 'Met deze roman rits ik als het ware de borst van een burger van onze tijd open om zijn innerlijk te tonen. Een autopsie die ook zijn minder aangename kanten laat zien. Overdag is Toni een man die naar zijn werk gaat, mensen vriendelijk groet, normen respecteert. 's Avonds schrijft hij ongeremd over zichzelf, over wat hij meemaakt en zich herinnert.'

Doordat de roman in de ik-persoon is geschreven, denken lezers geregeld dat er autobiografische elementen in het boek zitten. 'Ik ben Toni absoluut niet,'

→

Fernando Aramburu (1959) komt uit een eenvoudige Baskische familie en groeit op in San Sebastián tijdens de Franco-dictatuur. Thuis spreken ze Spaans, geen Baskisch. Aan de universiteit van Zaragoza studeert hij Spaanse filologie. Daar leert hij zijn latere vrouw kennen, een studente uit Duitsland. In de jaren tachtig verhuist hij naar Hannover, waar hij en zijn vrouw nog altijd wonen en twee dochters krijgen. Fernando geeft 24 jaar lang Spaans aan kinderen van Spaanse migranten. Ondertussen schrijft hij. Op jonge leeftijd was hij in Baskenland al begonnen met schrijven; eerst poëzie, later kwamen er korte verhalen, essays, columns en romans bij. Hij heeft vele boeken en literaire prijzen op zijn naam. Met *Vaderland (Patria)* brak hij internationaal door.

'Omdat ik uit Baskenland kom, voel ik de behoefte om me erover uit te drukken'

zegt Aramburu stellig. 'Ik deel zijn gemopper over politiek niet, ben niet gedesillusioneerd, woon niet in Madrid, ben niet gescheiden en verbitterd over mijn ex-vrouw, maar al jaren gelukkig getrouwd, heb geen zoon, maar twee dochters. De enige overeenkomst is dat ik ook een hond heb waarmee ik dagelijks wandel en waaraan ik gehecht ben, net als Toni met zijn hondje Pepa.'

Buiten Spanje, maar toch niet

Aramburu woont bijna 40 jaar in Duitsland. Tijdens zijn studie in Zaragoza leerde hij een Duitse studente kennen, nu al jaren zijn vrouw. Door haar verhuisde hij naar Hannover. 'Omdat ik in het buitenland woon, vallen me dingen op die Madrilenen niet opvallen. Zoals de gierzwaluwen. In het Spaans heet mijn boek *Los vencejos*, de gierzwaluwen. Want deze vogels hebben een symbolische betekenis in de roman, maar laat de lezer dat zelf maar interpreteren. Sinds internet heb ik niet het idee dat ik buiten Spanje woon. Ik kijk elke dag het Spaanse tv-nieuws, lees op internet Spaanse kranten, lees boeken, bel met vrienden en bezoek het land vaak. Ik ben net zo geïnformeerd als iemand die in Spanje woont. Daarom kloppen feiten, gebeurtenissen en het weer in *Het tellen van de dagen* met de werkelijkheid.' Het boek begint op 1 augustus 2018 en gaat een jaar door. Verkiezingen die in dat jaar echt hebben plaatsgevonden komen in de roman voor doordat Toni vertelt dat hij is gaan stemmen. Als Toni schrijft over de gesprekken die hij met zijn enige vriend voert, komen andere waargebeurde gebeurtenissen aan de orde. Zoals die rond het Catalaanse separatisme, de mediagekte over het jongetje dat in Andalusië in een put viel en de opkomst van de rechts-populistische partij Vox.

Ander perspectief

Aramburu: 'Ik observeer van een afstand wat er in Spanje gebeurt. Alsof ik op een berg sta en het dal inkijk. Zo zie ik de hele koe in dat dal. Zou ik bij de koe staan, dan zie ik alleen haar staart. Daardoor heb ik een ander perspectief dan schrijvers die in Spanje wonen. Ik heb mezelf eens verplicht een boek te schrijven dat zich afspeelt in Duitsland. Want het lijkt ondankbaar naar het

land toe waar ik al zolang woon dat ik altijd maar over Spanje schrijf. Maar op de een of andere manier blijf ik mijn personages in Spanje plaatsen.'

Ook zijn nieuwste roman, *Hijos de la fábula*, die 1 februari verscheen in Spanje speelt weer in Spanje. Hij keert zelfs terug naar het leven van de Basken. 'Wij als schrijvers kunnen hun verhalen opschrijven. Ik ben geen politicus of historicus. Ik kan wel over het verdriet, de eenzaamheid en de pijn vertellen van mensen die door terreur een dierbare hebben verloren. Omdat ik uit Baskenland kom en ik de terreur als een wond met me meedraag, voel ik de behoefte om me erover uit te drukken.'

Universeel thema

Separatistische Basken waarderen zijn boeken vaak niet. 'Al heb ik het idee dat ze meer een aversie hebben tegen mijn interviews over mijn boeken dan tegen mijn boeken zelf. Want ze lezen de boeken meestal niet. Zodra mijn boeken in handen komen van separatisten, Baskische maar ook Catalaanse, veranderen ze automatisch in slechte literatuur voor ze. Ze willen liever pamfletten voor de nationalistische zaak lezen dan een literaire creatie waarin ideeën staan die ze niet delen. Maar over die ideeën kun je nadenken, kun je reflecteren, in plaats van ze resoluut af te wijzen. Ikzelf hou van schrijvers die in een andere wereld dan de mijne leven en die andere literatuur creëren dan ik. Want die schrijvers bieden iets wat ik niet heb. Ik zoek niet naar mezelf in anderen. Ik probeer de ander te begrijpen en empathie te tonen. Dat is een rol van literatuur.'

Aramburu verwachtte niet dat *Vaderland* zo'n succes zou worden. 'Ik weet ook helemaal niet wat het recept is voor een bestseller. Ik heb een verhaal geschreven over een kwestie die me ontzettend veel pijn doet: het geweld op mijn geboortegrond. *Vaderland* is niet een verhaal van een vakman in de literatuur; het is een verhaal dat uit mijn diepste binnenste komt. Lezers hebben dat aangevoeld. Lezers in landen met terroristische bewegingen, maffia of dictatuur konden zich zelfs identificeren met personages. De invloed die politiek gemotiveerd geweld heeft op personen, families of een dorp blijkt dus universeel.' ■

casita travel

Kijk voor de mooiste vakantiehuizen in Spanje op www.casitatravel.nl

